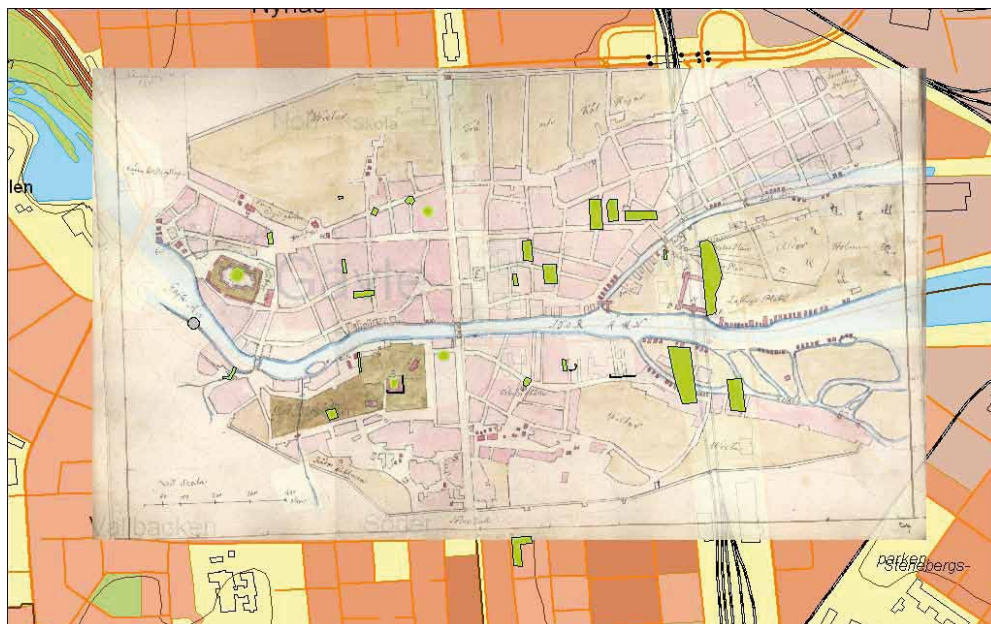

DET ÄLDSTA GÄVLE

Ett projekt kring arkeologi i staden 1935–2006
samt arkeologisk undersökning i Strandparken

RAÄ 51
Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2005

Bo Ulfhielm

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF format från museets hemsida eller beställa kostnadsfritt i PDF format inger.eriksson@xlm.se eller 026-65 56 42.

Rapporter (tryckt), böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20. Box 746, 801 28 Gävle
Tel 026-65 56 00
www.lansmuseetgavleborg.se

DET ÄLDSTA GÄVLE

Ett projekt kring arkeologi i staden 1935–2006
samt arkeologisk undersökning i Strandparken

RAÄ 51
Gävle stad
Gävle kommun
Gästrikland
2005

Rapport 2009:01
Bo Ulfhielm

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Box 746, 801 28 Gävle
Telefon 026-65 56 00
Hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2009

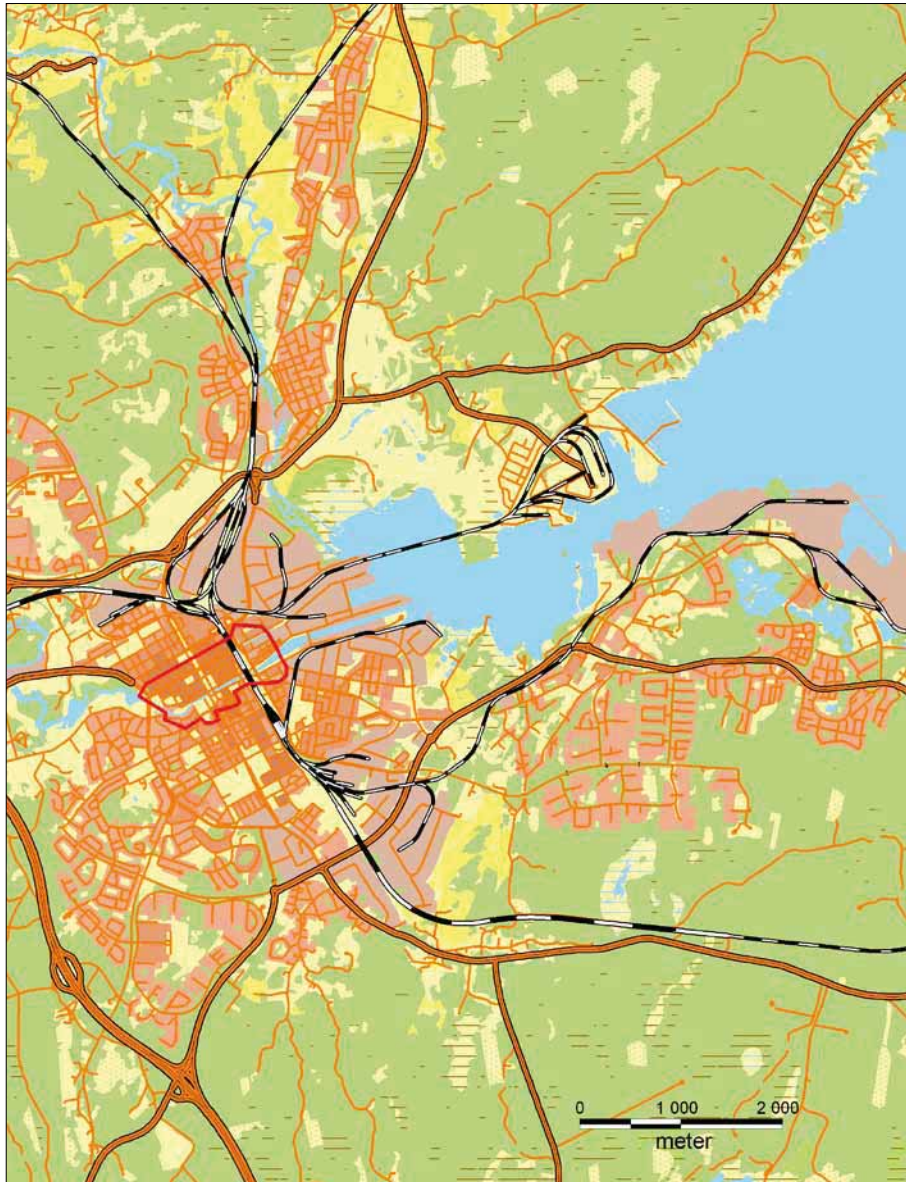
Omslagsbild: Kartöverlägg, historisk karta och arkeologiska undersökningar.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Inledning	5
Målsättning	5
Genomförande.....	6
Excerpering.....	6
Provundersökningar.....	6
70 års grävningar i Gävle.....	6
Arkeologi från medeltiden till 1869 års stadsbrand	7
Slutsatser och förslag till vidare åtgärder	11
 Arkeologisk undersökning i Strandparken.....	13
Information	13
Topografi och fornlämningsmiljö	13
Metod.....	14
Resultat	15
Fyndmaterial.....	15
Resultat och tolkningar.....	16
 Sammanfattning	16
Administrativa uppgifter	17
Referenser	17
 Bilaga 1. Fyndlista	
Bilaga 2. Schaktbeskrivningar	
Bilaga 3. Arkeologisk databas	

*Bild 1. Gävle stad, med fornlämningsområdet RAÄ 51 markerat.
Ur Fastighetskartan © Lantmäteriverket Gävle 2008. Medgivande I 2008/1787.*

INLEDNING

Länsmuseet Gävleborg har genom Gästriklandsfonden erhållit medel till ett projekt om Gävles äldsta historia. Projektet består av två delar: dels en sammanställning och GIS läggning av tidigare arkeologiska åtgärder, dels arkeologiska provundersökningar i Gävle stad. Syftet är att ”ringa in” det medeltida Gävle genom att olika teorier om stadens äldsta utbredning antingen kan bekräftas eller avfärdas.

Gävle fick sina stadsprivilegier år 1446 och är därmed norrlands enda medeltidsstad. Det är också en av de medeltida städer vi har minst kunskap om. Orsakerna till detta är flera: En är att det finns relativt få äldre skriftliga källor bevarade. En annan att omfattande utschaktningar och andra exploateringar i centrala Gävle har raderat stadens kulturlager. Ytterligare en orsak är att antalet arkeologiska insatser under åren varit fåtaliga. Från perioden före 1500-talet har endast enstaka fynd gjorts. Den geografiska utbredningen av den äldsta staden är därför inte känd annat än i mycket grova drag.

För att skydda stadens återstående kulturlager har ett fornlämningsområde avgränsats (RAÄ 51) bestående av de centrala delarna av Gävle. All grävverksamhet inom området är tillståndspliktig, vilket oftast innebär att schaktgrävningar övervakas av en arkeolog. Antalet schaktkontroller har ökat betydligt de senaste åren i takt med att dialogen mellan grävande instanser och kulturmiljövården förbättrats och handläggningen av ärendena effektiviserats – senast genom det digitala systemet ”Gräv i Gävle”. I praktiken har dock schaktkontrollerna gett oss få upplysningar om det allra äldsta Gävle – före 1600-talet. Sannolikt beror det på att det mesta av grävningarna sker i redan hårt exploaterade delar av Gävle, till en del också i områden som inte var bebyggda under den äldsta tiden. Det finns dock några platser där bebyggelse under 1500-talet eller tidigare är trolig, i kombination med att sammanhängande kulturlager borde kunna ha bevarats. Ett sådant område är Strandparken, som ligger norr om Gävleån och sydöst om Heliga Trefaldighetskyrkan.

MÅLSÄTTNING

Den primära målsättningen med projektet är att avgöra huruvida kulturlager från Gävles äldsta skede finns bevarade på platser där förutsättningarna bedömts goda, men där inga arkeologiska undersökningar hittills har gjorts. Tanken är också att skapa en bättre överblick över utförda arkeologiska insatser i staden genom att de digitaliseras och kan ses som lager på moderna digitala kartor.

Projektet syftar också till att:

- Skapa möjlighet att bättre prioritera insatserna vid handläggning av exploateringsärenden inom RAÄ 51.
- Öka det lokalhistoriska intresset från allmänheten samt skapa ökad förståelse för antikvariska synpunkter i samband med grävarbeten i staden.
- Öka kompetensen i stadsarkeologi på Länsmuseet Gävleborg.

GENOMFÖRANDE

Excerpering

Det är nu drygt 20 år sedan kunskapsläget angående det äldsta Gävle redovisades i skriftserien Medeltidsstaden (Aagård 1985). Sammanställningen är fortfarande mycket användbar, men behöver kompletteras på ett par punkter. De arkeologiska insatser som utförts efter "Medeltidsstadens" tillkomst har sammanställts i Läns museets rapport från år 2002 "Brända bocken – ny restaurang på Stortorget". För att informationen från de båda skrifterna skall bli mer lättillgänglig och enkel att ajourhålla har uppgifterna sammanställts i en databas. All information om arkeologiska undersökningar och lösfynd i Gävle har gjorts lägesbunden och användbar i geografiska informationssystem (GIS).

Som planeringsverktyg har också ett par av Gävles äldsta stadskartor digitaliserats och koordinatsatts så att de kan användas som ett lager i GIS tillsammans med t.ex. fastighetskartan, Gävle kommuns ledningskartor och den stadsarkeologiska databasen.

Provundersökningar

Initialt planerades för två provundersökningar på skilda platser inom RAÄ 51. Båda kunde dock inte genomföras och fältarbetet inriktades istället på en yta i Strandparken, där två minde provschakt togs upp. Förutom Läns museets personal deltog som inhyrd kompetens en stads- och medeltidsarkeolog från Dalarnas museum. Dessutom medverkade elever från Vasaskolans arkeologikurs.

70 ÅRS GRÄVNINGAR I GÄVLE

Samtliga avrapporterade arkeologiskt kontrollerade grävningar i Gävle, sammanlagt närmare 50 stycken, har lagts in i en geografiskt baserad databas. Denna innehåller information om fyndmaterial, ev. dateringar, rapportreferens och typ av undersökning (se bifogad CD). Schakten är dock mer eller mindre schematiskt inlagda. Den geografiska informationen bygger på hur undersökningsområdet redovisats i respektive rapport, och därmed varierar underlagets kvalitet. Det är också något missvisande att enbart redovisa kontrollerade schakt i plan, då djupet är en viktig aspekt. Schaktkontroll av en 1 m djup grävning där det inte hittades något behöver givetvis inte betyda att det är fyndtomt på 1,5 m djup.

Även fyndplatser har lagts in för tillvaratagna fynd som har någorlunda säkra fyndomständigheter.

Förutom sammanställningen av åtgärder som resulterat i en tryckt rapport, har också ett stort antal schaktkontroller utförts som inte redovisats vidare. Det är schakt i gatan, både anmälda och inte anmälda, där inget anmärkningsvärt noterats och inte lett till annat än ett besiktningsprotokoll. Dessa schakt förs sedan några år in manuellt på en stadskarta av Läns museets arkeologer.

Som framgår av bilden nedan har arkeologiska undersökningar genomförts över i stort sett hela stadskärnan. Undersökningarna är gjorda från 1930-tal och framåt. Flertalet dock efter 1980. Tyvärr gjordes mycket få arkeologiska insatser under 1950- till 1970-talen, en period av stora exploateringar i staden. Detta hör samman med att ett fornlämningsområde (RAÄ 51) avgränsades först år 1984. De tidigare grävningarna hade berört kyrkan, slottet och viss dokumentation i samband med fynd vid t.ex. grundgrävningar.

Ett viktigt underlag för att avgränsa fornlämningsområdet RAÄ 51 har varit den första stadskartan över Gävle, troligen från 1630-talet. Inom detta område är alltså kulturlagren skyddade, och det är följaktligen här som i stort sett alla arkeologiska schaktkontroller m.m. utförts.

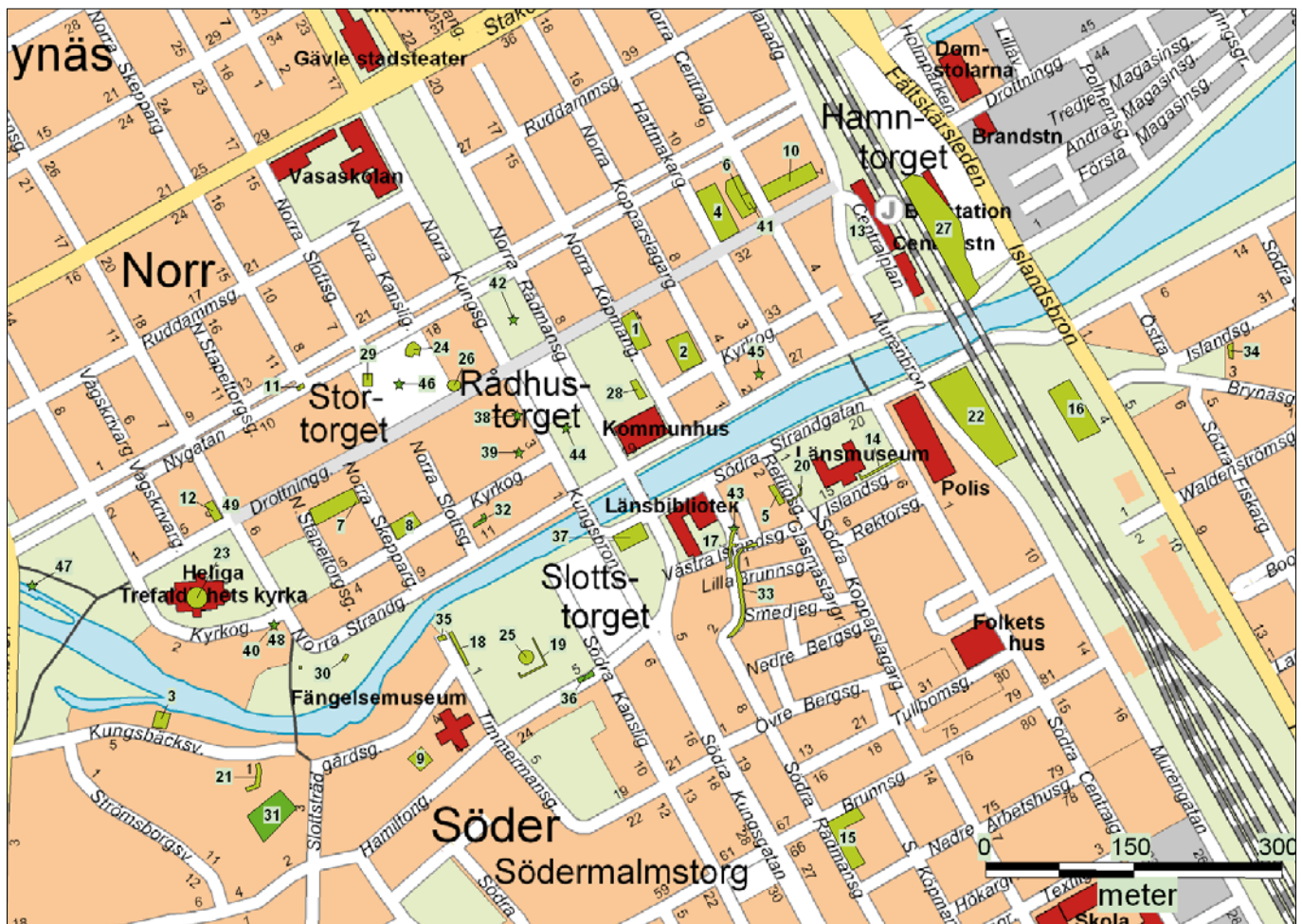

Bild 2 Arkeologiska undersökningar mm i Gävle. Siffrorna refererar till numren i bilaga 1.
Ur Tätortskartan © Lantmäteriverket Gävle 2009. Medgivande MEDGIV-2009-18815.

Arkeologi från medeltiden till 1869 års stadsbrand

Fynd från perioden före 1500-talet är få till antalet och därtill ganska osäkra.

I samband med grävningar i kvarteret Oxenstierna påträffades keramik av typer som normalt påträffas i 1300–1400-tals lager, bl.a. ett mynningsparti av ett salvekrus i sintrat stengods (Elfwendahl 1996:17). Fynden gjordes dock i omrörda lager/fyllnadsmassor varför de kan indikera att medeltida lager funnits i närheten – men inte att just det området var bebyggt. Keramik från en schaktkontroll i kvarteret Pechlin kan också sannolikt vara senmedeltida (Nr 41), liksom en in- och utvändigt glacerad lergodskanna som påträffades vid en schaktkontroll i Källgränd, på södra sidan ån (Nr 33).

Till 1400-talet hör troligen ett lösfynd: en primklocka, som användes inom den katolska liturgin, och som påträffades i kvarteret Nattvaktaren 1937 (Nr 39). Vid samma grävning påträffades några odaterade fynd som lämnats till Länsmuseet, en tappkran i brons samt ett värjefäste (Länsmuseet Gävleborgs föremålssamling GM 5303:a och b samt GM 25154)

Bild 3. Primklocka, troligen 1400-tal, påträffad 1937 i kvarteret Nattvåktaren. Foto: Läns museet Gävleborg.

När det gäller 1500-talet så är bilden en annan. På flera platser i Gävle har kulturlager från detta århundrade undersökts, däribland kvarteren Stadsdiket (Nr 7), Oxenstierna (Nr 2) samt Lövsångaren (Nr 31) där man dokumenterade lager från en krukmakerverkstad. I kvarteret Pechlin har man vid flera tillfällen dokumenterat anläggningar och lager från 1500-talet. Detta område, som ligger en dryg halv kilometer ifrån kyrkan, tycks tidigt ha haft central betydelse. I det intilliggande kvarteret Armfelt skall man vid grävning ha påträffat en stengrund som då tolkades som lämningar efter 1573 års rådhus (Aagård 1985:30) I samma kvarter skall för övrigt även två urnor ha påträffats på 1880-talet.

1500-talet representeras av en rad fynd, ofta med oklara omständigheter. t.ex. mynt (Nr 38) och fingerring (Nr 47). Vid nuvarande skattehuset påträffades på 1950-talet ett keramikföremål som förre museichefen Anders Broberg identifierade som ett spanskt olivoljekrus från senare delen av 1500-talet (muntlig uppgift Kjell Hertzman).

I flera undersökningar har ”negativt” resultat givit viktig ny kunskap genom att man kunnat avfärda områden som bevisligen varit obebyggda under stadens äldsta skeden. I undersökningar i Kvarteret Pastorn (Nr 12) visade det sig att den första etableringen norr om kyrkan skedde under 1600-talet. Likaså i kvarteret Atheneum (Nr 8) kunde det fastslås att ingen bebyggelse funnits före 1600-talet, trots att detta ligger centralt på den äldsta stadskartan.

1600-tals fynd har också gjorts vid två undersökningar på Stortorget, som då låg vid stadens utkant.

Även om inte medeltiden gått att nå så har arkeologin i alla fall kunnat tillföra kunskap om skeden äldre än den äldsta stadskartan. Så visade t.ex. Elfwendahls undersökning i kvarteret Oxenstierna att den kvartersindelning som är synlig på

1630 års karta tillkom kring 1500-talets mitt, då den ersatte ett äldre mönster. Detta skall ses i ljuset av att staden växte snabbt under 1500-talet. Jämför man medeltidens och 1500-talets fynd med bebyggelsen enligt den första stadskartan, från 1640, så finner man en tydlig samstämmighet (se bild 5). Arkeologin antyder att bebyggelsen inte växt fram som ringar på vattnet från ett centrum vid Heliga Trefaldighetskyrkan. Istället tycks bebyggelsen före 1576 års stadsbrand ha legat nära åstranden i ett långt men smalt bälte, med åkrar direkt bakom kvarteren.

Där arkeologin också gett ny kunskap är där den använt naturvetenskapliga analyser, t.ex. pollen- och makrofossilanalys. Detta har gett såväl funktionsbestämning av verksamheter knutna till anläggningar – t.ex. bryggeri – som inblick i 1500-talets kosthållning samt inte minst Gävles lokala flora, vilket säger en del om bl.a. odling, djurhållning och latrinhantering (se t.ex. Pålsson 1996:37).

Från och med 1700-talet har vi utförliga stadskartor med register över boende och verksamheter i kvarteren. Arkeologin tillför alltså egentligen inget väsentligt om stadens geografi. Nästan alltid bekräftar de arkeologiska undersökningarna den historiska kartbilden. Ett exempel är grävningarna inför järnvägsstationens ombyggnad till resecentrum där grundpålningen till Polhems järnvåg påträffades – exakt där den skulle ligga enligt 1700-talskartorna (Nr 27). Ett annat exempel är Stortorget där slag i de övre lagren kunde sättas i samband med ett hovslageri på platsen kring 1800-talets mitt (Eriksson 2002:52).

Däremot kan fyndmaterialet bidra till ny kunskap. Sådan potential har uppmärksammat för det omfattande keramikmaterialet från Klintbergsgården (Nr 31, se vidare Eriksson och Roslund-Forenus 2006).

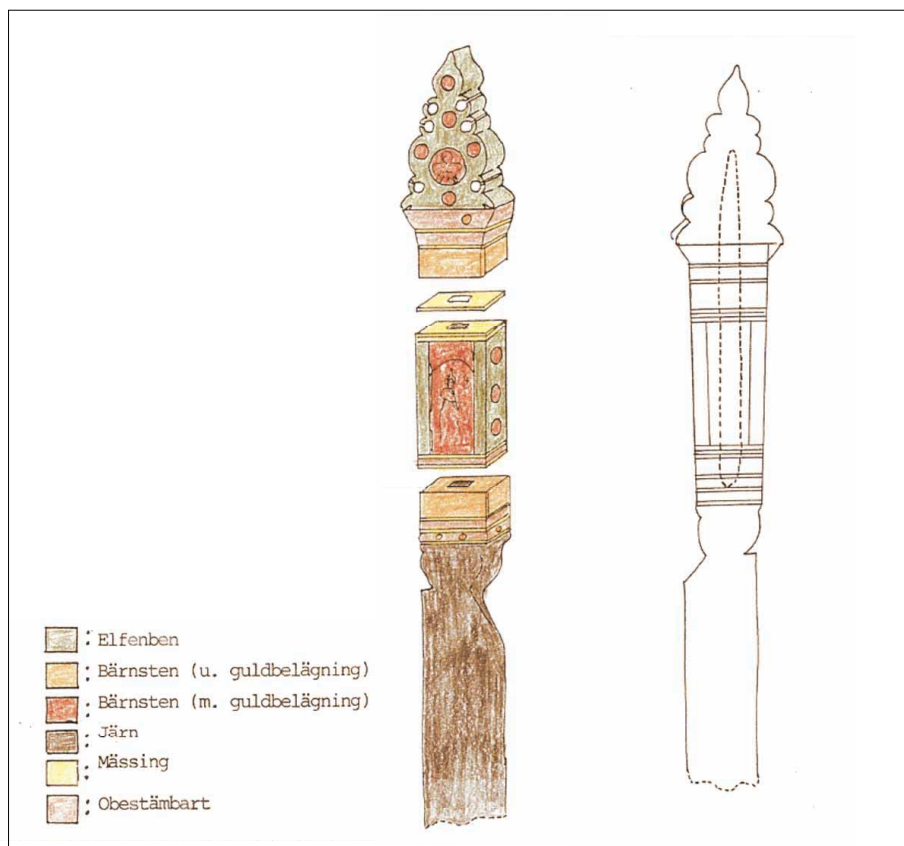

Bild 4. Praktkniv av elfenben och bärnsten funnen i kvarteret Oxenstierna. Troligen 1600-tal.

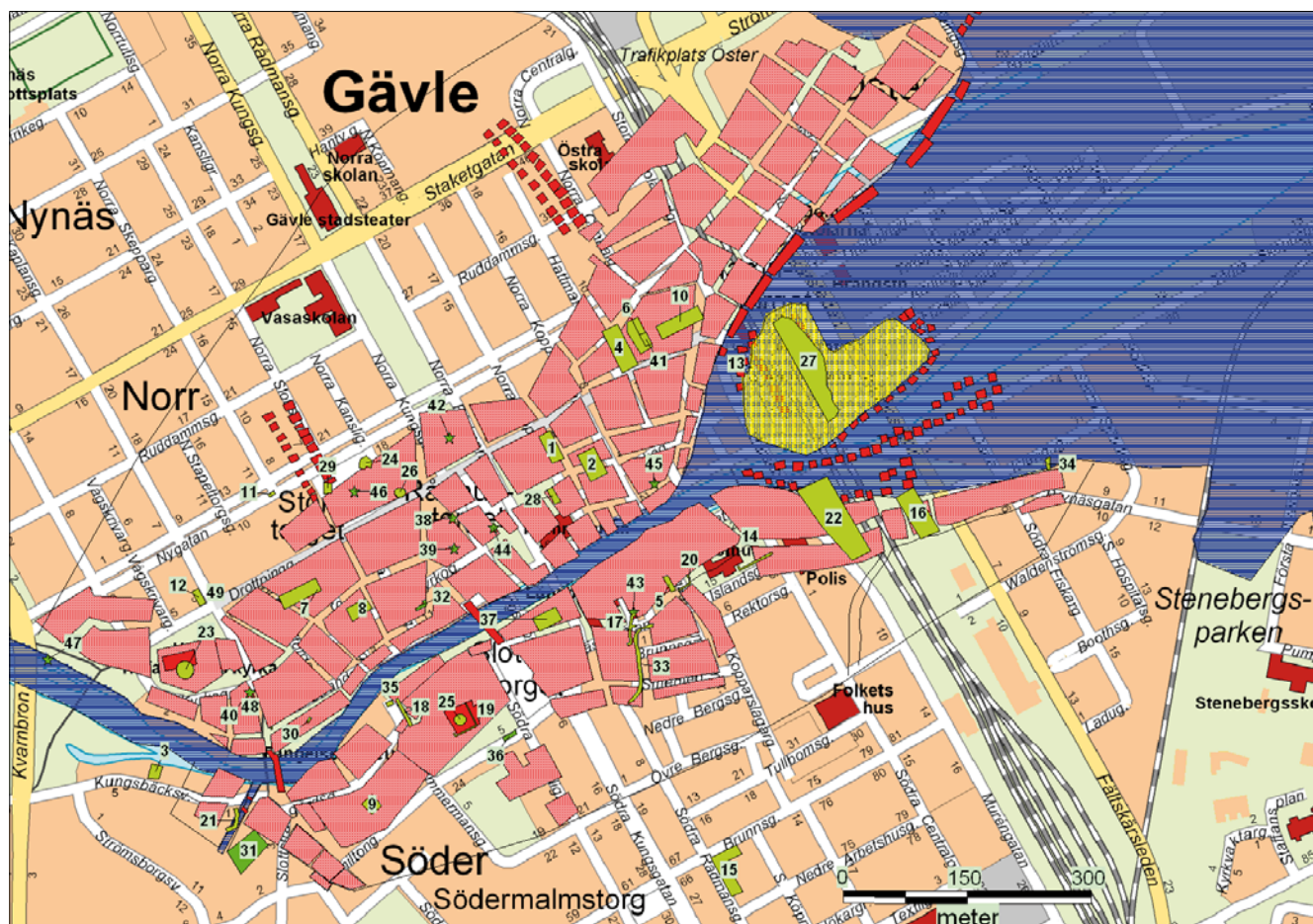

Bild 5. Undersökningar i Gävle i förhållande till den äldsta kända stadsplanen från 1630-talet samt dåtida kustlinje. Ur Tätortskartan © Lantmäteriverket Gävle 2009. Medgivande MEDGIV-2009-18815.

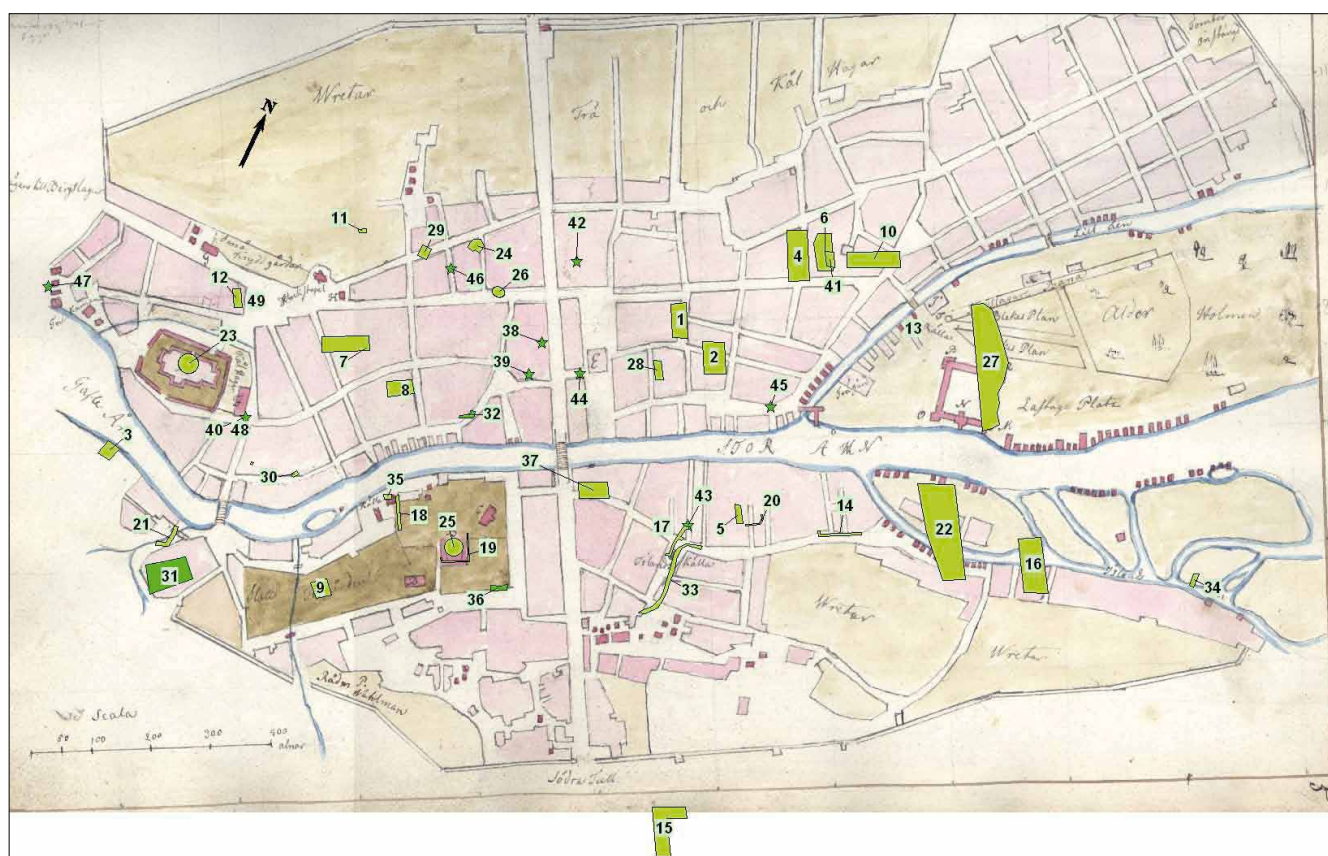

Bild 6. Arkeologiska undersökningar i Gävle lagda på 1747 års stadskarta (jfr V14-1:3).

Slutsatser och förslag till vidare åtgärder

Gävles medeltida utbredning har motiverat många arkeologiska undersökningar. Var och en för sig har insatserna dock inte genererat någon väsentlig ny kunskap om stadens äldsta skeden. Tillsammans däremot, ger arkeologin vissa indikationer. Exempel på områden med potential är:

Området väster om Heliga Trefaldighetskyrkan, vid Kvarnparken.
Kvarteret Pechlins obebyggda del.

Mindre ytor med välbevarade kulturlager kan finnas inom en remsa om ca 150 meters bredd norr om ån, från kyrkan till Hattmakargatan, och därefter på västra sidan åns gamla sträckning upp korsningen Nygatan/järnvägen.

Naturvetenskapliga analyser såsom pollen- och makrofossilanalys liksom osteologiska bestämningar borde utnyttjas i större utsträckning än nu och har kunskapspotential även vad gäller senare historiska tidsperioder.

Det fornminnesområde som avgränsats verkar i huvudsak fungera väl, så tillvida att de arkeologiska insatser som gjorts utanför fornlämningsområdet inte har gett några resultat.

Ett sätt att få ut mer information även ur mindre schaktkontroller skulle vara att ¹⁴C-datera olika lager. Genom stratigrafin skulle stadens expansionsprocess kunna kartläggas även för de många undersökningarna där daterande fynd saknas. Den ofta iakttagna sekvensen som börjar med åkermark och följs av varv med utjämningslager, bebyggelseskikt och brandlager skulle därmed kunna tidsfästas för olika delar av staden.

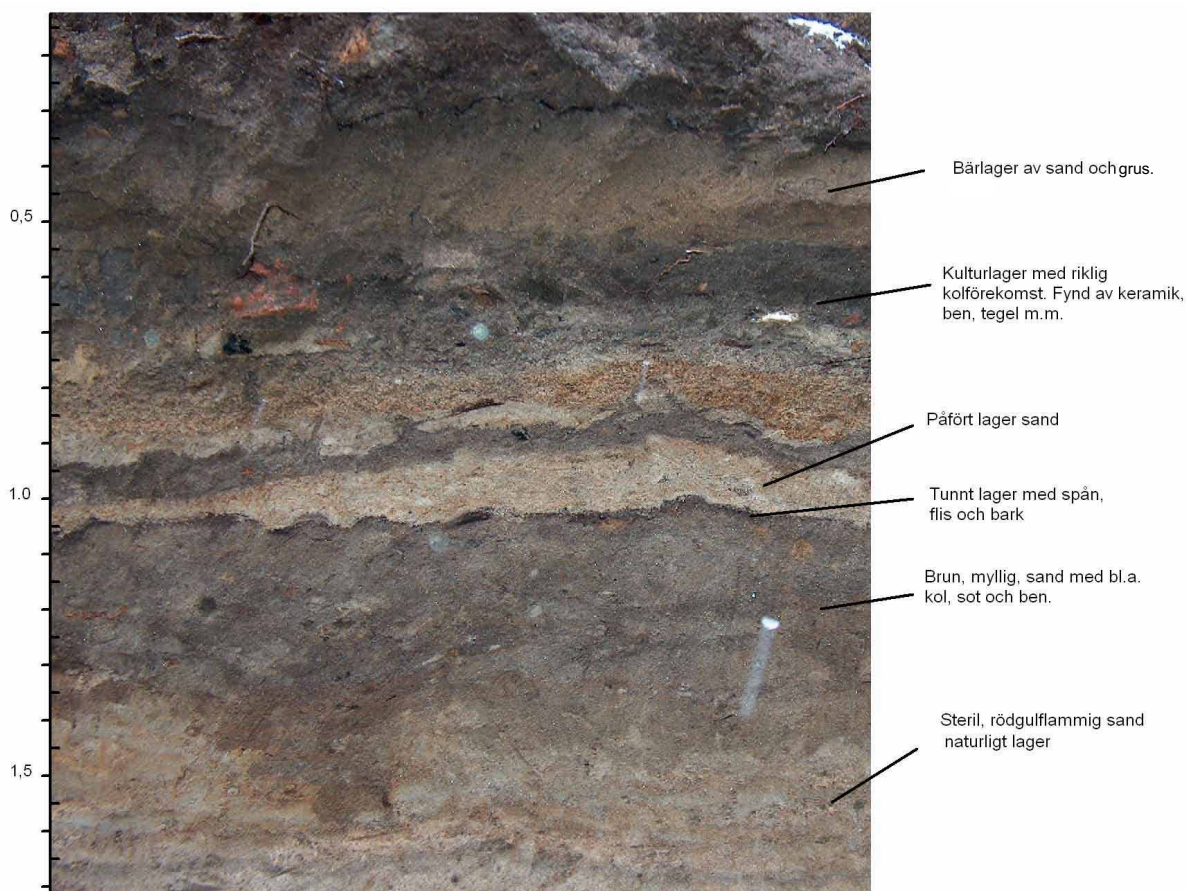

Bild 7. Lagerföljd i schakt på Berggrenska gården. Kulturlagren i staden är normalt inte djupare än ca 1–1,5 m. Överst ligger rester efter 1869 års brand som ett stratigrafiskt lock över stora delar av staden. Botten, den sterila marken, består av svämsand.

Inom ramen för projektet har några historiska kartor digitaliserats och gjorts tillgängliga i GIS-program för att visa hur de arkeologiska undersökningar som gjorts förhåller sig till 1600-, 1700- och 1800-talets utbredning av staden. Kartorna har dock endast koordinatsatts. De skulle kunna göras än mer användbara i ärendehandläggningen genom att de rektifierades, dvs korrigerades för skevheter, och därmed fick mer precis geografi.

Ytterligare ett steg är att knyta olika typer av information till kartan. På så sätt görs den historiska kartan till grund för en "Kunskapskarta" där arkeologisk, skrifthistorisk och annan information kan kombineras.

En i detta sammanhang outnyttjad källa till kunskap om Gävles äldsta utbredning är "Gävle stads tänkebok" från åren 1569-1659. Möjligheten att använda denna i ett geografiskt perspektiv antyds i "Gävle Medeltidsstaden" men någon excerpering gjordes inte i samband med det arbetet och det har heller inte varit möjligt inom arbetet för "Det äldsta Gävle".

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING I STRANDPARKEN

Undersökningarna i Strandparken genomfördes under 9–13 maj 2005 och omfattade två separata ytor, sex respektive två kvadratmeter stora. Undersökningen genomfördes tillsammans med elever från Vasaskolans arkeologikurs, som ett moment i Läns museets undervisning i arkeologi på gymnasienivå. Fältarbetsledare var Bo Ulfhielm, Läns museet Gävleborg och Eva Carlsson, Dalarnas museum.

Information

Under fältarbetet anordnades två guidade visningar för allmänheten: en kvällsvisning på onsdagen samt en i anslutning till igenläggandet av schakten på fredagen. Dessutom gavs två skolvisningar. De publika visningarna skedde tillsammans med Läns museets pedagog Ann Nilsen.

Efter projektets slut har resultaten presenterats på en kulturlunch på Läns museet Gävleborg.

Bild 8. Arkeologiska undersökningar i Strandparken (schakt 1). Foto: Vasaskolan.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsplatsen är belägen i Strandparken och utgörs av en platåliknande avsats som sluttar svagt åt söder och avslutas i en slänt ned mot Gävleån. Området är idag park med gräsmatta och lövträd.

Så länge man kan följa de historiska kartorna har området varit tomtmark från 1640-års karta och framåt. På Stenklyfts karta från 1706 ser man hur kvarteren varit indelade i mindre tomter, ofta kring 400 kvadratmeter eller mindre. Här bodde hantverkare – som glasmästare och krukmakare – men också lärare på den närbelägna skolan. Efter stadsbranden 1869 ändrades området radikalt. Först och främst tog man bort den gamla Strömgatan, en ålderdomlig långgata som följde åns krökningar. Istället anlades den raka Strandgatan. Den yta som bildades söder om vägen kom aldrig att bebyggas utan blev tidigt avsatt som parkområde.

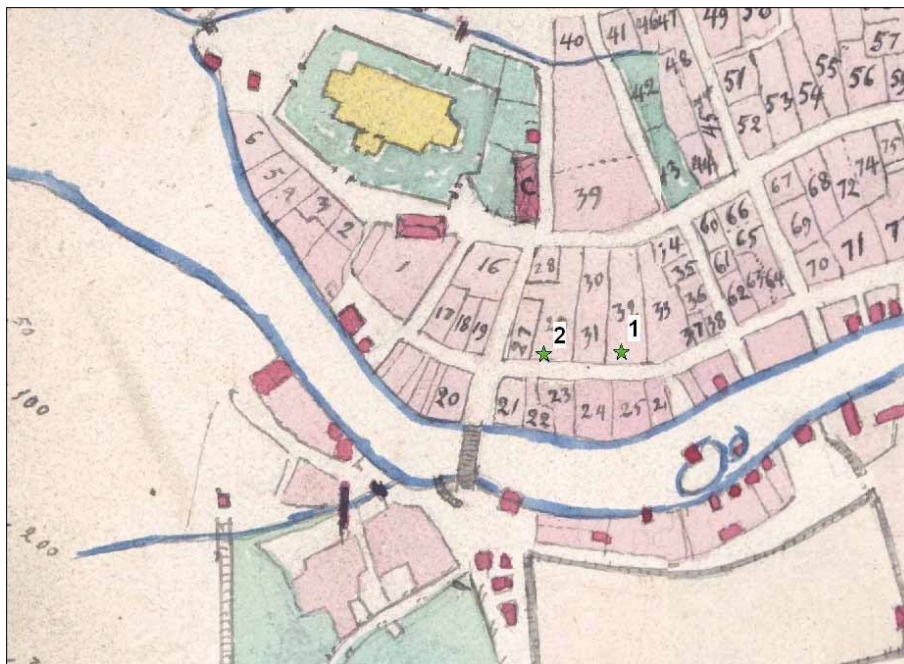

Bild 9 Stadskarta från 1706 med aktuella provschakt markerade
(Lantmäterimyndighetens arkiv akt 21-Gäs-20)

Metod

Det översta matjordsskiktet samt ca 0,4 m av den underliggande fyllningen schaktades bort med maskin. Därefter grävdes ytan i kvadratmeterrutor ned till steril mark. Ambitionen var att grävningen skulle följa den "naturliga" lagerföljden. I praktiken fanns dock bara ett lager mellan matjorden och steril nivå.

När det stod klart att schakt 1 inte innehöll några ostörda kulturlager öppnades ytterligare en provyta för att kontrollera om liknande markförhållanden rådde över ett större område. Schakt 2 omfattade endast två kvadratmeter som handgrävdes ned till steril mark.

Vid undersökningen omhändertogs allt fyndmaterial, men vid rapportarbetet och registrering gallrades materialet och endast ett representativt urval sparades.

Efter undersökningen återställdes marken av Markbyggarna AB.

Bild 10. Schaktplan. Ur Tätortskartan © Lantmäteriverket Gävle 2009.
Medgivande MEDGIV-2009-18815.

Resultat

Inget av schakten visade sig innehålla anläggningar eller orörda kulturlager.

I det östra schaktet (1) utgjordes det fyndförande lagret av ett ca 0,8 m tjockt ljusbrunt lager med fyllnadsmassor. I schakt 2 var detta lager endast omkring 0,2 m tjockt. I både fallen låg fyllnadsmassorna direkt på steril svämsand.

Bild 11. Keramik av yngre rödgods. Denna dekor förekommer också i 1700-tals lager på Stortorget. Foto: Läns museet Gävleborg

Bild 12 Buteljsigill från Sandö glasbruk Foto: Läns museet Gävleborg

Fyndmaterial

Allt fyndmaterial framkom i fyllnadslager. I undervisningssyfte togs materialet tillvara och registrerades trots lågt källvärde. Efter en inledande genomgång gallrades materialet och ett mindre urval märktes in i Läns museets samlingar (se bilaga 1) Fyndmaterialets karaktär och sammansättning skiljde sig inte åt mellan de båda provytorna.

Den största fyndmängden utgjordes av keramik av typen yngre rödgods. Merparten var fat/tallrikar med gul piplerdekor. Andra vanliga dekorformer var heltäckande gul glasyr samt vit med rött prick och bandmönster. Det förekom även ben till trefotsgrytor. Porslin förekom i mindre mängd, flertalet var delar till en blåvit servis med blomsterdekor.

Ett kopparmynt påträffades i det understa lagret i schakt 1. Myntet var en 1/6 skilling banco,präglat år 1838 under Carl XIV Johan.

Glas förekom både som fönsterglas och buteljglas i olika färger. Av buteljglas kan särskilt nämnas ett sigill: 1/3 kanna från Sandö glasbruk i Ångermanland. Bruket grundades 1750 och var i drift in på 1900-talet.

En möjlig förklaring till hur flaskan hamnat i Gävle skulle kunna vara genom Gävlefiskarnas årliga säsongsfisken i Ångermanland och längs norrlandskusten

Av fyndmaterialet i övrigt märks flera skaft till kritpipor, slagg – troligen smiddesslagg – samt obrända djurben.

Byggnadsdelar

En stor del av fyndmaterialet utgjordes av byggnadsdelar. Det mesta i denna kategori tillvaratogs dock inte vid undersökningen. Det gällde t.ex. tegel och tuktad sten.

Tegel förekom både i form av spistegel och takpannor. En av de senare var del av en enkupig takpanna stämplad ”Stigslund” och med initialerna ”IAS” på klacken, sannolikt är det tegeldrängens namn. Stigslunds tegelbruk var i drift större delen av perioden 1720-1900.

I övrigt framkom en hel del grönglaserad keramik tillhörande kakelugnar samt beslag, spik m.m. i järn.

Resultat och tolkningar

Undersökningsområdet var bebyggt vid tiden för den stora stadsbranden 1869 för att därefter förbli obebyggt. Trots det påträffades varken kulturlager, anläggningar eller kollager från branden, vilket annars oftast syns i schakt i Gävle. De daterbara föremålen härrör alla från 1700- och 1800-talen och utgörs av hushållsavfall och byggnadsdelar vilka avsatts i form av fyllnadsmassor.

Tydligen har 1869 års brand efterföljts av omfattande utschaktningsarbeten innan parkmarken och vägen (Norra Strandgatan) anläggs. Troligen har den äldre markytan schaktats ut mot ån och ett utjämnande lager av ny fyllning påförts innan området blivit park.

Strandparken var ett av få större sammanhängande områden som hade potential att innehålla kulturlager från stadens äldsta skeden. Då det nu visat sig att det inte heller här förekommer orörda kulturlager innebär det att möjligheten att överhuvudtaget finna sådana minskat betydligt.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har genom Gästriklandsfonden erhållit medel till ett projekt om Gävles äldsta historia. Projektet bestod av två delar: dels en sammanställning och GIS-läggning av tidigare arkeologiska åtgärder, dels arkeologiska provundersökningar i Gävle stad. Syftet var att ”ringa in” det medeltida Gävle, genom att olika teorier om stadens äldsta utbredning antingen kunde bekräftas eller avfärdas.

Samtliga avrapporterade arkeologiskt kontrollerade grävningar i Gävle, sammanlagt närmare 50 stycken, har lagts in i en geografiskt baserad databas med uppgifter om fyndmaterial, datering m.m.

Genomgången visade att undersökningarna gett ganska lite ny information om stadens äldsta skeden. I flera undersökningar har dock ”negativt” resultat givit viktig ny kunskap genom att man kunnat avfärda områden som bevisligen varit obebyggda före 1600-talet. När det gäller senare skeden i stadens historia har arkeologin ofta bekräftat information från historiska kartor och skriftliga källor.

För att arkeologiska insatser i framtiden skall ge än mer resultat föreslås bl.a. utökad användning av naturvetenskapliga metoder, såsom pollen- och makrofossilanalys samt ¹⁴C-dateringar av kulturlager där daterande fynd saknas.

Projektets andra del bestod i en arkeologisk undersökning i Strandparken, vilket var ett av de områden som kan antas ha varit tidigt bebyggt men där inga exploateringar skett i sen tid då området utgjort parkmark sedan stadsbranden 1869. Undersökningen omfattade två provytor på sex respektive två kvadratmeter. Fältarbetet genomfördes tillsammans med Vasaskolans arkeologikurs.

Det visade sig dock att lagren på plats endast bestod av fyllnadsmassor och fynden, hushålls- och byggavfall från 1700- och 1800-talen var sekundärt avsatta. Troligen har kulturlagren schaktats bort efter branden och ett nytt utjämnande lager lagts på inför anläggandet av parken.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut: 451-5360-05

Lägesangivelse: Strandparken

Koordinater: X6729074, Y1573001

Fältarbetsperiod: 9–13 maj 2005

Fältarbetstid: 80 arkeologtimmar

Fyndmaterial: Keramik, ben m.m. förvaras på Länsmuseumet Gävleborg

Datering: 1700- 1800-tal (Fyllnadsmassor)

Antikvarisk personal: Bo Ulfhielm Länsmuseumet Gävleborg och Eva Carlsson Dalarnas museum

Undersökt yta: 8 kvadratmeter (6 + 2)

Dokumentationsmaterial: Fyndmaterial, planer och fotografier förvaras på Länsmuseumet Gävleborg

REFERENSER

Tryckta källor

Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.

Bergold, H och Grälls, A. 1994. Pechlin. UV Uppsala rapport 1994:40.

Björck, M. 2001. Parkeringsanläggning, Gävle innerstad. Slutredovisning. Länsmuseumet Gävleborg Dnr 5/320.

Björck, M. 2004. Järnvågen. Slutrapport Länsmuseumet Gävleborg 2004–Dnr2278/320.

Björck, M. 2003. Kvarteret Tullstuvan. Rapport Länsmuseumet Gävleborg 2003:01.

Björck, N. 1995. Kvarteret Ringaren, Gävle stad. Länsmuseumet Gävleborg rapport 1995:09.

Broberg, A. 1986. Kvarteret Islandsällan. RAÄ UV rapport.

Elfwendahl, M. 1994. Pechlin. UV Uppsala rapport 1994:66.

Elfwendahl, M. 1996. Kvarteret Oxenstjärna 1. UV Uppsala rapport 1996:29.

Elfwendahl, M. 1996. Kvarteret Oxenstjärna 3. UV Uppsala rapport 1996:24.

Ellert, J. 2004. Schaktarbeten i Slottsparken. Slutredovisning. Länsmuseumet Gävleborg 2004–Dnr 1862/330.

Eriksson, K, Roslund-Forenius, Y och Sandberg, B. 2005. Från avfallsgrop till sopcontainer. Rapport Länsmuseumet Gävleborg 2005:02.

Eriksson, K och Roslund-Forenius, Y. 2006. En keramikverkstad på Klintbergska gården. Rapport Länsmuseumet Gävleborg 2006:07. Fyhrvall, O. 1901. Bidrag till Gefle stads historia och beskrivning. Gefle.

Hovanta, E. 1996. Kvarteren Storön och Piper. Länsmuseumet Gävleborg internrapport 1996:22.

- Liases, K. m.fl. 2003. Brända bocken. Ny restaurang på Stortorget. Rapport
Länsmuseet Gävleborg 2002.
- Mogren, M. 1987. Ark provundersökning och schaktövervakning. Kv Ateneum
3. RAÄ rapport. Uppsala.
- Olsson, R. 2002. Spinnhusgränd. Slutredovisning Länsmuseet Gävleborg 2002
- Dnr 601/320.
- Olsson, R. 2002. Kv Skokloster. Slutredovisning. Länsmuseet Gävleborg 2002
- Dnr 418/320.
- Olsson, R. Kv Södra Varvet. Slutredovisning. Länsmuseet Gävleborg
Dnr 1840/320.
- Olsson, R. 2002. VA-grävning på Kv. Lövsångaren. Slutredovisning.
Länsmuseet Gävleborg - Dnr 536/320.
- Pålsson, I. 1996. Makrofossilanalys. I Kvarteret Oxenstjärna 3. UV Uppsala
rapport 1996:24.
- Roslund-Forenius, Y. 2005. Kvarteret Tornväktaren. Slutredovisning
Länsmuseet Gävleborg 2005 DNR 1896/320.
- Sandberg, B. 1994. Schakt i Petregatan. Slutredovisning. Länsmuseet Gävleborg
Dnr 186/320.
- Sandberg, B. 1999. Schakt i Nygatan vid Domus ”9:an”. Slutredovisning
Länsmuseet Gävleborg–Dnr 1996/320.
- Syde, B. 1983. Provundersökning Fastigheterna Norr 27:3 och 4, kv Armfelt,
Gävle. RAÄ rapport. Uppsala.
- Syde, B. 1980. Schaktkontroll av medeltida stadslager kv Stadsdiken. RAÄ
Rapport
- Syde, B. 1982. Antikvarisk kontroll, Slottet, Gefleborg, Gävle. RAÄ rapport.
Uppsala
- Syde, B. 1983. Provundersökning, kv Pastorn, Gävle. RAÄ rapport.
- Ulfhielm, B. 2006. Berggrenska gården. Länsmuseet Gävleborg. Slutredovisning
2006–Dnr 147/320.

Arkiv

- Lantmäteristyrelsens arkiv, akt V14-1:3.
Lantmäterimyndighetens arkiv, akt 21-Gäs-20.

Otryckta källor

- Muntlig uppgift, Kjell Hertzman 14/2 2007.

FYNDLISTA

BILAGA 1

Fnr	Sakord	Material	Typ	Del	Dekor/anm	Vikt (g)	Antal	Lager	Ruta
7	sten	bergart	klotformad		slät	19	1	3	3
9	keramik	keramik	skål	botten	blommönster/glasyr	35	1	3	3
10	keramik	keramik	skål?		glaserad på bägge sidor	24	1	3	3
11	keramik	keramik	skål?		invändig glasyr /randmönster	10	1	3	3
13	keramik	keramik	skål		invändig glasyr	32	2	3	3
14	keramik	keramik			randmönster	34	1	3	3
15	keramik	flintgods			blågrå glasyr	12	2	3	3
16	keramik	flintgods			blågrå glasyr	10	1	3	3
18	keramik	flintgods			blågrå glasyr	3	1	3	3
43	glas	glas			smält	3	1	3	1
44	keramik	keramik	fat	mynning	glasyr	34	2	3	1
45	keramik	flintgods	skål?	botten	blågrå glasyr	40	1	3	1
46	keramik	flintgods	fat	botten	blå glasyr	10	1	3	1
49	porslin	porslin	form?		blå/grå glasyr	20	1	3	1
50	keramik	keramik	kakel			46	1	3	1
52	kritpipa	lera		skaft		2	1	3	1
53	kritpipa	lera		skaft		3	1	3	1
54	keramik	keramik	skål?	botten	gul glasyr	37	1	3	1
55	keramik	keramik			brun glasyr	39	1	3	1
58	gjutform?	sten?				24	1	3	1
64	keramik	flintgods			blågrå glasyr	4	2	3	1
67	keramik	keramik				30	2	3	1
68	keramik	keramik			invändig brun glasyr	15	1	3	1
69	keramik	keramik	fat	botten	gul glasyr	15	1	3	1
71	lerklining	keramik				31	1	3	1
77	glas	glas				4	2	3	1
78	keramik	keramik	kakel		vit glasyr	2	1	3	1
79	glas	glas			missfärgad	6	1	3	1
80	slagg	slagg				46	1	3	1
83	keramik	keramik	skål	botten	grön glasyr	26	1	3	1
84	keramik	keramik			gul glasyr	1	1	3	1
85	keramik	keramik				7	1	3	1
86	keramik	keramik	kakel			19	2	3	1
87	porslin	porslin	skål?	mynning		6	1	3	1
88	keramik	keramik		mynning		8	2	3	1
90	keramik	keramik				5	1	3	1
91	porslin	porslin				1	1	3	1
92	keramik	keramik			in- & utvändig gul glasyr	2	1	3	1
93	ben	ben				2	1	3	1
94	glas	glas	flaska?	botten	svart	282	1	1	2
95	keramik	keramik	trefotsgräta	fot		47	1	1	2
100	keramik	keramik			brun glasyr	12	1	1	2
100	glas	glas	flaska	botten		34	1	1	4
101	keramik	keramik	fat		gul med brun dekor	59	1	1	4
102	kritpipa	keramik	skaft			2	1	1	4
104	flinta	bergart				12	1	1	4
105	keramik	keramik	kakel?		med glasyr	60	1	1	4
108	keramik	keramik	ställ?		ställ för keramikbränning? glasyr	112	2	1	4
109	keramik	keramik	?		keramikkorvar med fingerintryck?	168	4	1	4

110	keramik	keramik	fat	buk	brun invändig glasyr	11	1	1	4
112	keramik	keramik	form?			24	1	1	4
113	keramik	keramik	tallrik?	botten	gul glasyr	14	2	1	4
114	keramik	keramik	kärl?	mynning	brun invändig glasyr vid mynningen	40	2	1	4
117	keramik	keramik	skål?	botten	brun invändig glasyr	21	1	1	4
118	keramik	keramik	kakel?			32	1	1	4
125	keramik	keramik	tallrik?		glasyrrester	13	1	1	4
126	keramik	keramik	tallrik	mynning	gul glasyr	21	1	1	4
130	keramik	keramik	tallrik?		gul glasyr	19	1	1	4
135	keramik	keramik	skål?	mynning		102	1	2	3
139	keramik	keramik				18	3	2	3
142	keramik	keramik	tallrik	mynning	gul/brun invändig glasyr	12	1	2	3
145	keramik	keramik	kopp?	mynning	gulaktig glasyr. Liten bågare/kopp.	4	1	2	3
156	keramik	keramik			gul heltäckande glasyr	19	8	3	2
157	keramik	keramik			brungrön glasyr	11	2	3	2
167	keramik	flintgods			blågrå glasyr	7	2	3	2
173	keramik	keramik	tallrik	mynning	brunröd glasyr	26	1	3	2
174	keramik	keramik	skål?		gul och grön glasyr	56	1	3	2
176	keramik	keramik	tallrik	mynning	rester av glasyr	14	2	3	2
177	keramik	keramik	tallrik		rester av glasyr	19	1	3	2
179	keramik	keramik	tallrik	botten	rester av glasyr	35	3	3	2
181	keramik	keramik				8	1	3	2
182	keramik	keramik			brun glasyr	18	1	3	2
183	keramik	keramik	kakel?			48	2	3	2
184	keramik	keramik	skål?	mynning	vågad mynningskant. Gul glasyr.	9	1	3	2
186	keramik	keramik				5	1	3	2
189	keramik	flintgods			blågrå glasyr	5	1	3	2
300	keramik	keramik			brun glasyr	9	1	1	2
301	keramik	keramik			gul/brun glasyr	10	1	1	2
302	keramik	keramik			spår av färg	23	1	1	2
304	keramik	keramik			brun glasyr	12	1	1	2
336	keramik	keramik			gul glasyr	1	1	3	1
343	keramik	keramik			brun glasyr	35	1	3	3
352	keramik	keramik			grön/gul/brun(vit?) glasyr	68	1		
441	nyckelhål	järn				26	1		
443	mynt	järn			Skilling banco 1838.	2	1		
445	kritpipa	lera		skaft		1	1		
446	keramik	keramik	tegel		ribbad	114	2		
450	keramik	keramik	kakel		grön glasyr	16	1		
458	glas	glas	flaska		sigill "1/3. ANDO ANS."	10	1		
459	keramik	keramik			keramikorvar med fingerintryck?	32	2	1	2
461	keramik	keramik	kärl?		rester av grön glasyr	4	1	3	2
466	slagg	slagg				28	1	3	2
467	tegel	keramik	tegel		delvis glaserade	148	2	1	5,6
468	tegel	keramik	tegel		delvis glaserade	148	1		
469	tegel	keramik	tegel		delvis glaserade	134	1	3	2
470	keramik	keramik			varierande dekor och glasering	178	18	3	2
471	kritpipa	lera		underdel		4	1		
472	keramik	keramik	fat	botten	blå motiv	30	1		
473	keramik	keramik			vit el. gul glasyr	21	1		
474	glas	glas	flaska	mynning		5	2	1	5,6
475	keramik	keramik	trefotsgröta	fot		29	1	1	5,6
476	keramik	keramik		mynning		4	1	1	2

477	keramik	keramik		mynning	spår av glasyr	36	4	3	2
478	glas	glas			fönster- & buteljglas	10	4	3	2
479	porslin	porslin	fat	mynning	dekor	5	1	3	4
480	kritpipa	lera		skaft		2	1	3	1
481	kritpipa	lera		skaft		3	1		
482	keramik	keramik			svartbrun glasyr	46	1	3	2
483	keramik	keramik	fat		gul & grön glasyr	31	1		
484	keramik	keramik			keramikkorvar med fingerintryck?	46	3	3	2
485	tegel	tegel	tegelpanna		Märkt "Stigslund. IAS."	148	1		
486	keramik	keramik	fat	mynning	prickdekor, vit	80	3	1	5,6
487	keramik	keramik	form?			118	1	3	4

SCHAKTBESKRIVNINGAR

Schakt A

Schaktet utgjordes av en 6 kvadratmeter stor provgrop, rektangulär, 3 x 2 m (NO-SV).

Överst var ett 0,3 m tjockt matjordslager, därefter följde 0,8-1,0 m djupa lager fyllnadsmassor. Dessa utgjordes av mörka jordiga lager med tegel, keramik, ben m.m. Inga anläggningar påträffades. Direkt under fyllnadsmassorna var ett sterilt lager av ljusgul strimmig sand.

Schaktet grävdes totalt till 1,4 m djup.

Schakt B

Schaktet utgjordes av en 2 kvadratmeter stor provgrop (N-S), ca 35 m västsyd-väst väster om schakt A.

Överst var ett 0,3 m tjockt matjordslager, därefter följde ett 0,2-0,3 m tjockt lager fyllnadsmassor bestående av ljusgul sand och mörkt gråbrun jord. I lagret var rikligt med tegel, keramik, glas och järnfragment. I undre delen av lagret förekom ett mindre parti blålera. Därefter följde ett utjämnande gruslager, ca 0,03 m tjockt i södra delen och 0,1 m tjockt i norra delen. Under detta var steril sand, dock en nedgrävning centralt i schaktet i vilket en äldre rörledning löpte i öst-västlig riktning.

Nr	Kvarter	Typ av åtgärd	År	Fynd (exempel)	Anläggningar	Analys	Datering	Referens	Övrigt
1	Oxenstjärna 1	Ark. Undersökning	1988	Ben, läder, kritaapor, keramik, kakel, slagg	Grävt dike, grunder med rustbädd (bostadshus?)	Makrofossil-analys.	1600-1700 tal	Elfvendahl, M. 1996. Kvarteret Oxenstjärna 1. UV Uppsala rapport 1996:29	Tre bebyggelsefaser kunde urskiljas.
2	Oxenstjärna 3	Ark. Undersökning	1988	Praktkniv, keramik, flöte, kratta, mynt, skor	Plöjda ytor. Risbädd, golvbjälklag, stenfundament	Dendrokronologi, makrofossil, osteologi	1500-1700 tal	Elfvendahl, M. 1996. Kvarteret Oxenstjärna 3. UV Uppsala rapport 1996:24	Fem bebyggelsefaser har urskiljts. I fyllnadsmassor påträffades medeltida keramik.
3	Ringaren	Förundersökning	1993	Keramik, ben, bryne	-	-	1700-1800-tal	Björck, N. 1995. Kvarteret Ringaren, Gävle stad. Länsmuseum Gävleborg rapport 1995:09	5 schakt inom angivet område
4	Pechlin	Ark. Undersökning	1988	Ben, armborstopil, mynt, mungiga, keramik	Stenläggning(gränd), huskonstruktioner, brunnar, vattenledning (trä), odlingsmark	Dendrokronologi, makrofossil	1500-1800 tal	Elfvendahl, M. 1994. Pechlin. UV Uppsala rapport 1994:66	Minst 4 bebyggelsefaser kunde urskiljas
5	Islandskällan	Utredning	1986	Flaskglas, keramik	Träffislager	-	1700 tal och senare	Broberg, A. 1986. Kvarteret Islandskällan. RAÄ UV rapport.	-
6	Pechlin	Ark. Undersökning	1990	Keramik, mynt, pärla, kritaapor, glaskärl	Husgrunder med stensyallar och plankgolv (bryggeri?)	Pollenanalys, makrofossil	1500-1700 tal	Bergold, H och Grälls, A. 1994. Pechlin. UV-uppsala rapport 1994:40	
7	Stadsdiktet	Schaktkontroll	1980	Passglas, keramik, låst till barnsko	-	-	1500-1600 tal	Syde, B. 1980. Schaktkontroll av medeltida stadslager kv Stadsdiktet. Raä Rapport.	-
8	Ateneum 3	Utredning och schaktöversakning	1986	Keramik (däribland trefotsgrytor), kakel		-	1600-1800 tal	Mogren, M. 1987. ark provundersökning och schaktöversakning. Kv Ateneum 3. Raä rapport. Uppsala	Inom markerad yta gjordes tre provschakt vid arbetsföretaget
9	Tullstuvan	Ark förundersökning och slututredning	1998	Keramik, glas, järn, slagg ben, kritaapor, kakel	Stensatt "kulvert"	-	1700-1800 tal	Björck, M. 2003. Kvarteret Tullstuvan. Rapport Länsmuseum Gävleborg 2003:01	-
10	Armfelt	Utredning	1983	Keramik	-	-	1600-1800 tal	Syde, B. 1983. Provundersökning fastigheterna Norr27:3 och 4, kv Armfelt, Gävle. Raä rapport. Uppsala	Två provschakt dragna inom området. Marken kraftigt störd.
11	Nygatan	Schaktkontroll	1999	-	-	-	-	Sandberg, B. 1999. Schakt i Nygatan vid Domus "9:an". Slutredovisning Länsmuseum Gävleborg-DNR 1996/	Marken kraftigt störd av ledningsschakt mm
12	Pastorn	Provundersökning	1983	Keramik, blyspröjs, kritaapor, ben	-	-	1600-1700 tal	Syde, B. 1983. Provundersökning, kv Pastorn, Gävle. Raä Rapport	Inom området upptogs tre schakt. Lagren utgjordes främst fyllnadsmassor
13	Centralplan	Schaktkontroll	2004	Keramik	-	-	Sentida	Länsmuseum Gävleborg Arkiv	Grävarbete ca 1,5 m djupt. Enbart fyllnadsmassor.

14	Plantagen	Ark. Undersökning	1999	-	Stenläggning efter väg: "Spinnhusgränd"	-	-	-	Olsson, R. 2002. Spinnhusgränd. Slutredovisning Länsmuseum Gävleborg 2002 - DNR 601/320	
15	Skokloster	Utredning	2002	-	-	-	-	-	Olsson, R. 2002. Kv Skokloster. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg 2002 - DNR 418/320	Inom området upptogs tre sökschakt. Endast bällager och rivningsmassor påträffades.
16	Storön; Piper	Förundersökning	1990	Keramik, blyplomb, krita pipor	Mur av slaggsten, stenläggningar	--	1700-1800 tal		Hovanta, E. 1996. Kvarteren Storön och Piper. Länsmuseum Gävleborg interrapport 1996:22	Tre sökschakt drogs inom området.
17	Petregatan/ Källgränd	Förundersökning	1994	Ben, keramik,	Påning, flislager, träkonstruktion	-	1600-1800 tal		Sandberg, B. Schakt i Petregatan. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg DNR 186/320	Två Schakt upplagna inom området. Ger bra bild av ursprungstopografin på platsen
18	Gefleborg	Schaktkontroll	1982	Krukskärva	-	-	-	-	Syde, B. 1982. Antikvarisk kontroll, Slottet, Gefleborg, Gävle. Raä rapport. Uppsala	Tunnt kulturlager, ursprungstopografin tydlig
19	Gefleborg	Schaktkontroll	2004	Taktegelm klack och stämpel. bordskniv, krita pipor	Stenblock (efter husgrund?)	-	-	-	Ellert, J. 2004. Schaktarbeten i Slottsparken. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg 2004-DNR 1862/320	Lagren omröda.
20	S Varvet	Utredning	1999	-	Stenmur	-	-	-	Olsson, R. Kv Södra Varvet. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg DNR 1840/320	Ca 1 meter påförda massor
21	Lövsångaren	Utredning	2001	Butelglas	Grundmur efter hus	-	1800 tal		Olsson, R. 2002. VA-grävning på Kv. Lövsångaren. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg - DNR 536/320	Osäkert läge för schaktet.
22	Brynäs 84:1	Schaktkontroll	2001	-	-	-	-	-	Björck, M. 2001. Parkeringsanläggning, Gävle innerstad. Slutredovisning. Länsmuseum Gävleborg Dnr 5/320	
23	Martin Luther	Ark. Undersökning	1936	?	?	-	-	-	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	
24	Stortorget	Ark. Undersökning	2000	Ben, keramik, krita pipor, glas, skosulor, slagg,	Rustbädd, slagglager	Dendrokronologi	1600-1800 tal		Liaes, K. M.fl. 2003. Brända bocken. Ny restaurang på Stortorget. Rapport Länsmuseum Gävleborg 2002	Sex bebyggelsefaser noterade
25	Gefleborg	Ark. Undersökning	1935	Mynt, keramik	Tunnvälvd källarutrymme	-	1600-1800 tal		Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	

26	Skolstuvan	Ark. Undersökning	1953	Tunnor med läderbitar, trärester m.m	Dräneringsrännor, byggnation	-	-	-	Aagård, GB. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	-
27	Centralstation	Ark. Undersökning	2001	Ben, glas, järn	Järnvägen, stenmur		1700-1800-tal		Björck, M. 2004. Järnvägen. Slutrapport Länsmuseum Gävleborg 2004-2278/320	
28	Tornväktaren	Ark. undersökning	2004	Mitteld av fajansfat m kvinnofigur	Stockbädd mm		1700-tal?		Roslund-Forenius, Y. 2005. Kvarteret Tornväktaren. Slutredovisning Länsmuseum Gävleborg 2005	
29	Stortorget	Ark. Undersökning	2003	Mynt, textiplomb mm	Spis,		1600 tal och nyare		Eriksson, K. M.fl. 2005. Från avfallsgröp till sopcontainer. Länsmuseum Gävleborg rapport 2005:02	
30	Strandparken	Ark. Undersökning	2005	Keramik, ben, mynt i fylnadsmassor	-	-	1800-tal		Ulfhielm, B. 2007.	
30	Strandparken	Ark. Undersökning	2005	Keramik, ben i fylnadsmassor	-	-	1800-tal		Ulfhielm, B. 2007.	
31	Klintbergsgården	Ark För- och slutundersökning	2004	Keramik, kakel			1500-1700 tal		Eriksson, K och Roslund-Forenius, Y. 2006. En Keramikverkstad på Klintbergsgården. Rapport Länsmuseum	
32	Bergsgrenska gården	Förundersökning	2006	Kritpor, keramik ben			?		Ulfhielm, B. 2006. Bergsgrenska gården. Länsmuseum Gävleborg. Slutredovisning 2006-147/320	Flislager
33	Källgränd	Schaktkontroll	1989	Keramik (bla rödgodskanna), ben, flinta	Kullerstensläggning, pålning		1500? samt senare		Hovanta, E. 1989. Besiktningssprotokoll 2039/322. Länsmuseum Gävleborgs arkiv	
34	Springer	Schaktkontroll	1985	Keramik, ben, trä	Bryggkonstruktion	-	-		Mellander, P. 1985. Besiktningssprotokoll 85-482/322. Länsmuseum Gävleborgs arkiv	Osäker inprickning
35	Timmermansgatan	Schaktkontroll	1982	-	-	-	-		Mellander, P. 1982. Besiktningssprotokoll. Länsmuseum Gävleborgs arkiv	Orört siltlager, inga kulturlager.
36	Hamiltonsgatan	Schaktkontroll	1982	Kulturlager	-	-	-		Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	0,4 m tjockt kulturlager
37	Possen/ Slottstorg	Ark. Undersökning	1961		Stengrunder till tre hus		1600-tal?		Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	
38	Nattväktaren	Fyndplats	1935	Guldmynt			1500-tal		Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	Påträffades ca 1 m under marken vid grundarbeten

39	Nattvåktaren	Fyndplats	1937	Primlocka, Värfäste samt kran	-	-	1400? för primlocka	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	Länsmuseets föremålssamling GM 25154, GM 5303 a och b
40	Notarius	Fyndplats	0	Stenplattor	Möjligen rester av ett torg	-	-	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	
41	Pechlin	Schaktkontroll	1983	Keramik, Glas mm	--	--	1500-tal, möjligen 1400-tal	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	Två kulturlager noterades
42	Rådhus- esplanaden	Fyndplats	1947	Keramik, Kritipor				Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	
43	S Rådman- gatan	Fyndplats	1947	Keramik, kritipa				Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	
44	Tessin	Fyndplats	0	Nyckel			1700-tal	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	Har tolkats tillhöra rådhuset som brann 1776
45	Wachtmeister	Fyndplats	0	Lämningar av stapelbädd	Lämningar av stapelbädd		1700?	Fyhrvall, O. 1901. Bidrag till Gefle stads historia och beskrivning. Gefle (s:42)	RAÄ 215
46	Stortorget	Fyndplats	1939	Mynt, tre kopparplå- tar			1700-tal	RAÄ 188	
47	Kvarnparken	Fyndplats	1868	Fingerring i guld			1500-tal	Aagård, G-B. 1984. Gävle. Medeltidsstaden 62. Riksantikvarieämbetet.	Hittades vid rivning av kajmur
48	Notarius	Schaktkontroll	2001	Keramik, trefots- gryta mm	-	-	1600-1700 tal	Sandberg, B. 2004. Protokoll. Länsmuseet Gävleborgs arkiv.	Schaktet endast 0,3 m brett och 0,5 m djupt
49	Kärlandet	Schaktkontroll	2004	-	-	-	-	Sandberg, B. 2004. Besiktningsprotokoll. Länsmuseets Gävleborgs arkiv.	Inga kulturlager noterades

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Box 746, 801 28 Gävle 026-65 56 00
Museet: S Strandg 20 Fogden: Styrmansg 4
www.lansmuseetgavleborg.se